

No ho faci tan bé, sr. Wouk
Enric Mas (nitsenblanc.cat), 07/03/15

Cada cop que surt a la venda un nou invent, un nou artefacte o algun nou sistema d'alguna cosa penso en Victor Wouk i també en un pacient meu. Aparentment res no tenen a veure entre ells, però si ells coneguessin la seva història mútua, de ben segur que opinarien tot el contrari. I, de fet, si molts de nosaltres coneguèssim les seves històries, n'aprendríem, i tant, de com va el món.

En Victor Wouk fou un enginyer i inventor molt perseverant. Amb motiu de la crisi mundial del petroli a principis dels 70, es va aprovar un programa als EE.UU. per crear un cotxe que reduís la contaminació i, en el fons de tot, el consum de gasolina, ja que s'havia disparat el preu del barril de cru. En Victor Wouk va veure en això una gran oportunitat de donar a conèixer les seves investigacions sobre fonts alternatives d'energia i unir-ho amb una gran causa mediambiental. Va formar un modest equip personal (amb un investigador químic i un mecànic) i va posar-se mans a l'obra per a dissenyar i fabricar (de forma pràcticament artesanal) un cotxe que complís tots els requisits. Després d'anys de feina, van aconseguir crear un cotxe híbrid (gasolina-elèctric) que era capaç de reduir 20 cops la contaminació i més de la meitat el consum, amb un sistema que fins i tot recollia l'energia produïda pels frens i la reaprofitava. Va millorar els requisits establerts per l'Agència de Protecció Ambiental. Tot marxava bé. I llavors... el sr. Wouk va rebre una carta on s'al·legava que en realitat no havia passat les proves (?). S'havia passat anys investigant: quan va presentar el cotxe, s'havia acabat la crisi del petroli i ja no interessava. Ho havia fet massa bé. Quan Toyota dissenyà el seu Prius (consultant en Víctor Wouk, per cert) s'havien perdut 25 anys d'avenços en aquest camp. Els EE.UU no va comercialitzar cap cotxe híbrid fins ben entrada la dècada del 2000. Quins genis... Actualment, el 95% dels cotxes híbrids d'EE.UU. són japonesos.

El meu pacient també té una història interessant. Com a enginyer de l'holandesa Philips, va treballar en la invenció del sistema Vídeo 2000. Aquest sistema de vídeo es va dissenyar per competir amb el VHS i el Betamax. Van investigar (i fer realitat) com superar els contrincants en qualitat d'imatge, de so, com oferir moltes més hores de gravació... un munt de característiques inigualables en aquell moment. Va ser tan forta la inversió, que la marca va haver de triar entre continuar mantenint el Vídeo 2000 o plegar. No m'imagino ara una empresa multinacional plegant perquè no ven un tipus de reproductor de vídeo. I aquí es va acabar el Vídeo 2000. Per què? Molt senzill, bàsicament perquè el van fer massa bé i massa tard. La lliçó estava apresada: a partir de llavors calia fer les coses ràpidament i malament. El mateix sotrac van tenir altres marques amb els seus enginys i també van arribar a la mateixa conclusió: a partir de llavors, calia treballar més ràpid, pitjor i, per sobre de tot, com més barat millor. En aquells anys tot es feia encara a Europa, als EE.UU i al Japó. Així que, per posar en pràctica la seva tàctica, van fer les maletes i van anar a la Xina. A partir d'aquí ja coneixem la història.

Doncs sí, penso en ells. He pensat en ells cada cop que s'ha inventat algun "revolucionari" sistema. Tots ells (sense pràcticament cap excepció) s'han "inventat" precipitadament, pensant en l'obsolescència programada. La clau està en fabricar productes mediocres: prou bons per enganyar la gent i prou dolents per poder superar-los amb facilitat. La jugada és la mateixa: guanyar diners ràpidament. Penseu en qualsevol d'ells: el DVD? (el CD és un cas tan greu que mereix un capítol a part). Pregunteu a aquells que es van comprar els primers DVD. Doncs resulta que no gravaven. Després "van sortir" els gravadors de DVD. Resulta que no tenien disc dur i, per tant, havies de llençar els discs un cop gravats. A això sí que se li diu anar al revés: el VHS els superava mediambientalment. Al cap de poc van sortir els gravadors amb disc dur. Bufo! Quina passada, no cal ni gravar discs! Vinga, un canvi en els sistemes d'emissió de televisió i així hauran de tornar a comprar. I va arribar la TDT. Quin gran invent. Però, ai!, el DVD novet que havia comprat, no tenia TDT i ara no puc gravar de la tele. Doncs compra't una TDT. Després resulta que el DVD no pot gravar en HD. Quan ho tens tot: arriba el Blu-ray. I el Blu-ray 3D. I llavors arriba la gran crisi (falsament anomenada del totxo). El consumisme sembla posar-se al nivell que li toca: sota terra. Les marques es queixen que no venen prou i estan condemnades a mantenir la doble línia de fabricació (DVD i Blu-ray) durant almenys una altra dècada (i comptant). I què fan? Anuncien el UHD 4K Blu-ray (o com es digui) per aviat. Quins (altres) genis...

Fins aquí podeu pensar que és una obvietat. Potser sí, però hi ha un agreujant: l'administració fa el mateix. Fa molt de temps que és una empresa més, una gran multinacional, de fet. S'ha acabat el bé per a tots, ara toca el guany per a pocs. I ho apliquen a gran escala. La mencionada TDT n'és un petit però simbòlic exemple. Es va implantar com la joia de la interactivitat. Resulta que el govern espanyol (i la resta) *volien* una implantació ràpida de la TV digital. Resultat: 30 milions de sintonitzadors TDT venuts, el 90% no permeten la interactivitat. Només l'última reestructuració de la TDT ha costat una mitjana de 23 euros per llar (pagats pels ciutadans). I si volem interactivitat, a comprar un altre sintonitzador de TDT (o un televisor nou) d'aquí poc. Ostres! Però si és la mateix protocol que abans hem explicat pel DVD (!!!). No hi ha diferència. Ni la crisi els atura. I això sense comptar amb tot el que hi ha darrera: llicències milionàries de telefonia, de televisions i una corrupció en augment que no es destaparà mai. L'administració ha fet de la mediocritat un art. En lloc de millorar, la norma és "adaptar" les lleis al servei de la mediocritat. Fer de la mediocritat un negoci corrupte totalment legal.

Doncs sí. Cada cop que surt un "gran" invent, penso en el sr. Wouk i en l'enginyer de la Philips. M'ajuda a comprendre per què estem com estem. M'ajuda a veure que la tecnologia de la llar és un perfecte reflex de com van les coses a gran escala. Si Víctor Wouk i Philips haguessin acabat els seus projectes de forma mediocre, haurien triomfat. Evidentment, els EE.UU. no haguessin comercialitzat el cotxe, però almenys l'equip d'en Víctor Wouk hauria tingut opcions a cobrar l'ajut. Ara comprenc moltes coses. També comprenc que cap administració, cap govern, cap parlament té la intenció de preocupar-se pels seus ciutadans ni pel medi ambient. Sempre hi haurà coses més importants. Això també mereix un capítol a part.